Číslo jednací: 3Cmo 397/2014 - 280

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Macka a soudců Mgr. Jiřího Čurdy a JUDr. Yvony Svobodové ve věci žalobce: **PSJ, a.s.**, se sídlem Jihlava, Jiráskova 3960/32, IČO: 25337220, zastoupeného Mgr. Lukášem Trojanem, advokátem se sídlem Praha 4 – Nusle, Hvězdova 1716/2b, proti žalovanému: **Mgr. P. Č.,** nar. …….., bytem ……., správce konkursní podstaty úpadce TERRIMA s.r.o. se sídlem Praha 7, Bubenské nábřeží 306, IČO: 48590924, zastoupenému Mgr. Janem Hynštem, advokátem se sídlem Praha 5 – Smíchov, Vrázova 2243/7, o zaplacení 1 mil. Kč jako nemajetkové újmy, k odvolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. června 2014, č. j. 19 Cm 2/2011-264, takto:

Rozsudek soudu prvního stupně se **potvrzuje** ve výroku I. v rozsahu povinnosti žalovaného zaplatit žalobci 150.000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku, jinak se v tomto výroku co do zaplacení 850.000 Kč **mění** tak, že v tomto rozsahu se žaloba zamítá.

Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení 121.950 Kč a na náhradu nákladů odvolacího řízení 8.954 Kč k rukám advokáta Mgr. Lukáše Trojana do tří dnů od právní moci rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Soud prvního stupně shora označeným rozsudkem ve výroku I. uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 1.000.000 Kč jako náhradu nemajetkové újmy v penězích do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, výrokem II. rozhodl o nákladech řízení a žalovanému uložil zaplatit žalobci k jejich náhradě 236.150,50 Kč k rukám právního zástupce žalobce do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku. Soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku poukázal na skutečnost, že v této věci již jednou rozhodl, když rozsudkem ze dne 28. ledna 2013, č. j. 19 Cm 2/2011-181, ve znění opravného usnesení ze dne 17. dubna 2013, č. j. 19 Cm 2/2011-225, uložil žalovanému povinnost do 15 dnů od právní moci rozsudku na své náklady zveřejnit v celostátním vydání deníku Hospodářské noviny omluvu o velikosti nejméně ¼ strany ve znění: *„Omlouvám se společnosti PSJ, a.s. se sídlem Jihlava, Jiráskova*

3960, IČ: 253 37 220 za nepravdivá tvrzení obsažená v insolvenčním návrhu ze dne 12. 7. 2010, který jsem podal dne 22. 10. 2010 ke Krajskému soudu v Brně, na základě kterého bylo soudem vedeno insolvenční řízení proti společnosti PSJ, a.s. pod sp. zn. KSBR 37 INS 12398/2010, a to za tvrzení, že společnost je v úpadku, že jejími dalšími věřiteli jsou Správa sociálního zabezpečení a Finanční úřad v Brně a že společnost jako dlužník nehradí své peněžité závazky po dobu delší než 30 dnů po splatnosti. Mgr. P. Č., správce konkurzní podstaty společnosti TERRIMA, s.r.o.“, s tím, že co do zbytku požadovaného textu omluvy žalobu zamítl, ve výroku II. uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci 1.000.000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku, s tím, že co do zbytku požadovaného nároku ve výši 4.000.000 Kč žalobu zamítl a ve výroku III. rozhodl o nákladech řízení. Uvedený rozsudek (ve znění opravného usnesení) k odvolání žalovaného odvolací soud rozsudkem ze dne 15. ledna 2014 č. j. 3 Cmo 246/2013-248 ve vyhovující části výroku I. potvrdil, ve vyhovující části výroku II. a ve výroku III. zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Jak z obsahu spisu plyne a uvedl v odůvodnění svého rozhodnutí i soud prvního stupně, žalobce své nároky v řízení uplatnil s odůvodněním, že žalovaný jako správce konkursní podstaty úpadce TERRIMA s.r.o. podal na žalobce insolvenční návrh, a to pro tvrzenou spornou pohledávku, která v rozhodné době byla předmětem soudního řízení u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 16 Cm 22/2006. V insolvenčním návrhu žalovaný uvedl, že žalobce má i jiné věřitele – finanční úřad a správu sociálního zabezpečení, což nebyla pravdivá informace, jak žalobce v insolvenčním řízení prokázal. Tento insolvenční návrh byl následně Krajským soudem v Brně odmítnut z důvodů na straně žalovaného. Jelikož insolvenční návrh byl podle žalobce veden snahou o úhradu sporné pohledávky, o které však v té době bylo vedeno soudní řízení, a v návrhu byly uvedeny nepravdivé skutečnosti o dalších věřitelích, považuje ho žalobce za šikanózní. Žalobce zdůraznil, že zveřejněním domnělé insolvence došlo k zásahu do jeho dobré pověsti, který byl velmi intenzivní a způsobilý poškodit významným způsobem působení žalobce jak v rámci České republiky, tak v zahraničí. Uplatnil proto nárok na zadostiučinění jednak ve formě omluvy a rovněž v peněžité formě zaplacením částky 5.000.000 Kč, a to s ohledem na intenzitu a dopad jednání žalovaného. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že insolvenční návrh podal z důvodu objektivní několikaleté existence splatné pohledávky za žalobcem. Poukázal na to, že do insolvenčního řízení se nepřihlásil žádný další věřitel, nelze proto podle něho považovat dopad návrhu za rozsáhlý. Rovněž namítl, že návrh neobsahoval žádnou informaci o ekonomické situaci žalobce. Navrhl proto zamítnutí žaloby.

V řízení, jež u soudu prvního stupně bylo ukončeno rozsudkem ze dne 28. ledna 2013, č. j. 19 Cm 2/2011-181 (ve znění opravného usnesení), soud prvního stupně (jak plyne z následného shrnutí odvolacím soudem) vzal za prokázané (a dílem nesporné), že žalovaný jako správce konkursní podstaty úpadce TERRIMA s.r.o. podal u Krajského soudu v Brně žalobu na zaplacení 1.492.465 Kč jako ceny díla (řízení bylo vedeno pod sp. zn. 16 Cm 22/2006) a následně dne 22. října 2010 podal insolvenční návrh proti žalobci, a to právě z důvodu tvrzené pohledávky. V návrhu na zahájení insolvenčního řízení uvedl, že žalobce má další věřitele – finanční úřad a správu sociálního zabezpečení. Usnesením KSBR37INS12398/2010 A5 ze dne 26. října 2010 Krajský soud v Brně návrh odmítl z důvodů na straně navrhovatele, toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 17. listopadu 2010. Informace o zahájení insolvenčního řízení byla opakovaně zveřejněna v tisku a žalobce na tyto mediální informace reagoval tiskovým prohlášením ze dne 24. října 2010, kde se situaci snažil vysvětlit. Dále vzal soud za prokázané, že žalobce byl dlouhodobým klientem banky Raiffeisenbank a.s., u které měl sjednáno financování provozním úvěrem, přičemž po zjištění, že žalobce je v insolvenci, bylo zavedeno tzv. rizikové sledování v interním systému banky,

žalobce byl sledován oddělením rizik v bance. Žalobce byl nucen svým partnerům vysvětlovat „pravý“ stav věci, stejně jako financujícím bankám a pojišťovnám, jeho postavení na trhu se ve vztahu k partnerům zhoršilo, někteří požadovali další zajištění např. formou bankovní garance. Zveřejnění informace o insolvenci vedlo následně k podání dalšího nedůvodného návrhu na insolvenci ze strany jiných domnělých věřitelů, dotklo se i zaměstnanců žalobce, kteří např. nedostali půjčky pro insolvenci zaměstnavatele. Žalobce přitom měl v rozhodné době zůstatky na účtech ve výši 300 až 500 mil. Kč. Informace o insolvenci i zkomplikovala jednání o změně vlastnické struktury, která v té době probíhala. Pokud jde o žalovaným tvrzený závazek žalobce, řízení vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 16 Cm 22/2006 skončilo uzavřením dohody o narovnání a zaplacením 100.000 Kč žalovanému. Soud prvního stupně zjištěný skutkový stav posoudil podle § 147 zák. č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona, ve znění platném do 31. října 2012 (dále jen „IZ“), dovodil včasnost podání žaloby s ohledem na ust. § 147 odst. 4 IZ a poukázal na to, že pro uplatnění práva podle ust. § 147 odst. 1 IZ postačuje procesní úspěch dlužníka, spočívající v odmítnutí insolvenčního návrhu či zastavení řízení o něm, s tím, že citované ustanovení obsahuje vyvratitelnou domněnku, podle níž se má v pochybnostech za to, že insolvenční navrhovatel zastavení insolvenčního řízení nebo odmítnutí návrhu zavinil. Pasivní legitimace žalovaného je dána ust. § 147 odst. 3 IZ a je koncipována jako objektivní odpovědnost. Podle soudu prvního stupně vzniklo žalobci právo domáhat se na žalovaném náhrady škody i jiné újmy, a to materiální i nemateriální, zahrnující negativní zásah do práv žalobce, aniž by bylo třeba definovat tuto újmu jako škodu. Pokud žalobce požadoval jako satisfakci za nemajetkovou újmu zveřejnění omluvy a zaplacení 5.000.000 Kč, pak podle soudu nemůže být sporu o tom, že žalobce je významnou stavební společností v České republice, že medializace zahájení insolvenčního řízení jistě měla pro žalobce nepříznivé důsledky v oblasti jeho podnikání a na jeho dobré jméno u zákazníků, obchodních partnerů a veřejnosti, když bylo i prokázáno, že žalobce musel věc „vysvětlovat“ formou tiskové zprávy a osobních kontaktů ve vztahu ke svým obchodním partnerům. Proto je podle soudu prvního stupně zcela namístě přiznat žalobci zadostiučinění ve formě omluvy, přičemž soud pouze přistoupil k drobné formulační úpravě jejího textu. Současně podle soudu morální zadostiučinění s ohledem na intenzitu a délku zásahu nepostačuje k odstranění následků zásahu, proto přiznal žalobci i zadostiučinění v penězích ve výši 1.000.000 Kč, s tím, že při stanovení výše tohoto zadostiučinění vzal v úvahu obecně uznávaná pravidla tzv. testu přiměřenosti zadostiučinění za nemajetkovou újmu, zpracovaná prof. Ivo Telcem. V tomto rozsahu žalobě vyhověl a ve zbytku (co do požadovaných dalších 4 mil. Kč) žalobu zamítl.

V odvolacím řízení, zakončeném vydáním rozsudku ze dne 15. ledna 2014 č. j. 3 Cmo 246/2013-248, odvolací soud zdůraznil, že pokud své nároky na poskytnutí zadostiučinění ve formě omluvy a v peněžité formě uplatnil žalobce z titulu náhrady jiné újmy podle § 147 odst. 1 IZ, přičemž újmu spatřoval v poškození své dobré pověsti, pak soud prvního stupně správně předně dovodil, že žaloba byla podána včas a dle ust. § 147 odst. 1 IZ správně dovodil, že za případně vzniklou škodu či jinou újmu objektivně žalovaný jako navrhovatel insolvenčního řízení odpovídá. Pokud žalovaný namítal, že soud prvního stupně nezohlednil skutečnost, že žalobce skutečně po dobu několika let úpadci dlužil za provedené dílo, pak tato námitka není podle odvolacího soudu relevantní a ani není důvodná, a to vzhledem k tomu, že byl insolvenční návrh odmítnut pro absenci tvrzení způsobilých naplnit znak úpadku (když z návrhu nevyplývala mnohost věřitelů žalobce). Navíc tvrzená pohledávka úpadce za žalobcem nebyla nesporná ani v době podání insolvenčního návrhu, ani se nespornou nestala později (nebyla úpadci soudem přiznána), vztahy mezi úpadcem a žalobcem, vyplývající ze smlouvy na zhotovení díla „Villa Bianco“ a „BB Centrum“, byly jako sporné oběma stranami deklarovány v dohodě o narovnání ze dne 8. března 2011. Dohoda o narovnání přitom není

úkonem, z něhož by vyplývalo uznání závazku, který je dohodou narovnáván. Ani námitka žalovaného, že předmětem dohody o narovnání měly být i případné nároky ve smyslu § 147 IZ, neobstojí. Byť se soud prvního stupně k této námitce žalovaného v odůvodnění napadeného rozhodnutí výslovně nevyjádřil, je zřejmé, že dospěl k závěru, že dohoda o narovnání neměla za následek zánik pohledávky na náhradu újmy, jak byla tato uplatněna žalobou, a odvolací soud se s tímto závěrem ztotožnil. Pokud se žalovaný snažil zprostit odpovědnosti s poukazem na to, že při podání insolvenčního návrhu vystupoval nikoli ve vlastním zájmu, ale v zájmu konkursní podstaty, resp. věřitelů úpadce, i tuto námitku je nutno odmítnout jako nedůvodnou. Žalovaný jako správce konkursní podstaty byl povinen při výkonu funkce postupovat s odbornou péčí, přičemž správce konkursní podstaty odpovídá za škodu vzniklou porušením povinností, které mu ukládá zákon nebo mu uloží soud (srov. ust. § 8 odst. 2 zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání). Jednání spočívající v podání šikanózního insolvenčního návrhu je excesem z řádného plnění povinností, které správci konkursní podstaty ukládá zákon, a za toto jednání je tedy odpovědný přímo žalovaný. Konečně pokud jde o námitku žalovaného, že zákonná úprava neumožňuje domáhat se peněžitého zadostiučinění jako náhrady za újmu způsobenou šikanózním insolvenčním návrhem, i ta je zcela nedůvodná a argumentace žalovaného zcela účelová - ust. § 147 odst. 1 IZ nelze vykládat jinak, než že je jím koncipováno právo osoby, které zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu vznikla jakákoli újma hmotná (škoda) i nehmotná, na náhradu takové újmy vůči insolvenčnímu navrhovateli. Skutečnost, že insolvenční zákon (jako zákon speciální) dále výslovně nestanoví způsob náhrady újmy, není na překážku tomu, aby se při určení způsobu náhrady újmy postupovalo podle úpravy obsažené v obecném předpise (dle zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění platném v rozhodném období, dále jen „obč. zák.“). Žalobce v tomto případě uplatnil nárok na náhradu újmy spočívající v poškození jeho dobré pověsti, úprava odpovědnosti za zásah do dobré pověsti právnické osoby byla (v době rozhodování soudu prvního stupně) upravena v ust. § 19b odst. 2 a 3 obč. zák. Není pochyb o tom (a odkázat lze např. na bohatou judikaturu Nejvyššího soudu ČR), že osoba dotčená neoprávněným zásahem do své dobré pověsti se může domáhat zadostiučinění jak v morální formě, tak v penězích. Poté, co poukázal odvolací soud na povahu zadostiučinění jako takového, připomenul, že v řízení bylo bezpečně prokázáno, že v důsledku podání insolvenčního návrhu a zveřejnění informace o zahájení insolvenčního řízení došlo k neoprávněnému zásahu do dobré pověsti žalobce a že žalobci vznikla újma spočívající ve snížení vážnosti u jeho obchodních partnerů. Poskytnutí morálního zadostiučinění ve formě omluvy je pak podle odvolacího soudu zcela namístě a vzhledem ke způsobu, jakým k vytýkanému jednání došlo, je vhodné, aby k částečné reparaci újmy došlo obdobnou, tedy veřejnou formou. Pokud tedy soud prvního stupně v tomto rozsahu žalobě vyhověl, pak je jeho rozhodnutí věcně správné a vyhovující část výroku I. napadeného rozsudku proto byla odvolacím soudem podle § 219 občanského soudního řádu – zák. č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen o. s. ř.) potvrzena. Jiná je však situace ohledně nároku na poskytnutí zadostiučinění v penězích. Obecně platí, že peněžité zadostiučinění jako prostředek reparace nehmotné újmy lze přiznat v případě, že morální zadostiučinění k odstranění vzniklé újmy nepostačuje. Pro úvahu soudu v takovémto případě jsou rozhodující konkrétní okolnosti jednotlivého případu ve spojení se soudcovským uvážením. Jestliže v daném případě nehmotná újma spočívá ve snížení vážnosti žalobce, pak je při rozhodování o nároku na poskytnutí zadostiučinění nutno zkoumat míru závažnosti zásahu do práva na ochranu dobré pověsti, dále v jakém rozsahu v důsledku tohoto zásahu vznikla dotčené osobě nemajetková újma a zda k reparaci této újmy postačuje či nikoli zadostiučinění v morální formě. Byť je samotné posouzení, zda v konkrétním případě postačuje zadostiučinění nepeněžité, či zda je důvod pro přiznání zadostiučinění v peněžité formě, stejně jako případná výše peněžitého zadostiučinění, věcí úvahy soudu, jsou pro tuto

úvahu rozhodné konkrétní okolnosti případu, tedy konkrétní tvrzení o vzniku a rozsahu nemajetkové újmy, přiměřenosti požadovaného zadostiučinění v penězích jak ve vztahu k jeho funkci reparační, tak i funkci sankční. Soud prvního stupně, jak z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, tyto skutečnosti sice vzal v úvahu, nicméně svůj závěr o přiznání i peněžitého zadostiučinění ve výši 1.000.000 Kč odůvodnil toliko tím, že morální satisfakce není dostačující a částka 1.000.000 Kč je přiměřená, přičemž odkázal na obecně uznávaná pravidla tzv. Testu přiměřenosti zadostiučinění za nemajetkovou újmu, zpracovaná prof. JUDr. Ivo Telcem. Odvolací soud uzavřel, že takové odůvodnění rozhodnutí o peněžitém zadostiučinění není dostatečné a nevyhovuje ust. § 157 o. s. ř. Není z něho totiž zřejmé, jakou újmu a v jakém rozsahu má soud za prokázanou a jaká hlediska použil při určení výše přiznaného zadostiučinění v penězích. V této části tak je rozhodnutí soudu prvního stupně nepřezkoumatelné. Odvolacímu soudu proto nezbylo, než ve vyhovující části výroku II. a v souvisejícím výroku III. o nákladech řízení napadený rozsudek podle § 219a odst. 1 o. s. ř. zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení, v němž v intencích shora uvedeného právního názoru odvolacího soudu o nároku na poskytnutí zadostiučinění v penězích znovu rozhodne.

V novém řízení, zakončeném vydáním napadeného rozsudku ze dne 27. 6. 2014 č. j. 19 Cm 2/2011-264, soud prvního stupně, jak uvedl v odůvodnění svého rozhodnutí, vycházel z prokázané skutečnosti, že žalovaný jako správce konkurzní podstaty podáním šikanózního insolvenčního návrhu se dopustil neoprávněného zásahu do dobré pověsti žalobce jako podnikatelského subjektu (dle ust. § 19b odst. 2 a 3 obč. zák.), čímž žalobci vznikla nehmotná újma spočívající ve snížení vážnosti u jeho obchodních partnerů. Soud k vzniklé nemajetkové újmě žalobce vzal dále za prokázané, že informace o zahájení insolvenčního řízení na žalobce byla opakovaně zveřejněna v tisku (Hospodářské noviny, Mladá fronta DNES, Lidové noviny aj.) a žalobce na tyto mediálního informace reagoval tiskovým prohlášením ze dne 24. 10. 2010. Z výslechu svědka Vlasáka (pracovníka Raiffeisenbank, a.s.) vzal soud za prokázané, že žalobce byl dlouhodobým klientem banky, u které měl sjednáno financování provozního úvěru. Když z interního systému banky bylo zjištěno, že žalobce je v insolvenci, bylo bankou zavedeno tzv. rizikové sledování žalobce v interním systému banky. Svědek pak zdůraznil, že na něho osobně informace působila samozřejmě negativně. Z účastnického výslechu p. Horňáka (člen představenstva žalobce a finanční ředitel žalobce) vzal soud za prokázané, že z důvodu podání insolvenčního návrhu byl nucen přerušit důležitou služební zahraniční cestu, kde dojednával kontrakt, a následně musel svým obchodním partnerům vysvětlovat „pravý“ stav věci, stejný postup byl u financujících bank a pojišťoven. Postavení žalobce na trhu se v důsledku předmětné události zhoršilo, jelikož někteří požadovali další zajištění např. formou bankovní garance. Zveřejnění informace o insolvenci vedla následně k podání dalšího nedůvodného návrhu na insolvenci ze strany jiných domnělých věřitelů. Vznik nemajetkové újmy jmenovaný spatřoval i ve vztahu k zaměstnancům žalobce, kteří například nedostali půjčky pro insolvenci zaměstnavatele, přičemž společnost měla v té době zůstatky na účtech ve výši 300 až 500 mil. Kč. Insolvence zkomplikovala jednání o změně vlastnické struktury, která v té době probíhala. Mezi účastníky nebylo v řízení sporným, že soudní řízení vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 19 Cm 222/2006 bylo zastaveno z důvodu zpětvzetí žaloby, neboť účastníci uzavřeli mimosoudní dohodu o narovnání. Jak soud prvního stupně dále uvedl, je nesporné, že žalobce je významnou stavební společností v České republice a že opakovaně medializované zahájení insolvenčního řízení v denících s celostátní působností mělo pro žalobce nepříznivé důsledky nejen u obchodních partnerů, ale i u financujících bank, jak bylo prokázáno shora. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že intenzita zásahu do dobré pověsti žalobce byla v daném případě umocněna i tím, že žalovaný v insolvenčním návrhu nepravdivě uvedl informaci o tom, že žalobce si neplní zákonné povinnosti vůči státu (tvrzené

pohledávky Finančního úřadu v Brně a Správy sociálního zabezpečení). Podle soudu vzniklá nemajetková újma žalobce je takového rozsahu, že pouhé zadostiučinění formu omluvy není k reparaci této újmy dostačující. V daném případě, byť se jedná o objektivní charakter satisfakčního nároku, je třeba dle názoru soudu přihlédnout i ke skutečnosti, že žalovaný s ohledem na předpokládané odborné znalosti měl mít povědomost o náležitostech insolvenčního návrhu a negativní důsledky podání šikanózního insolvenčního návrhu na dobrém jméně žalobce jako významné obchodní společnosti mohl předpokládat. Na daném závěru pak nemůže nic změnit ani žalovaným namítaná skutečnost, že v době podání insolvenčního návrhu tvrzená pohledávka úpadce za žalobcem byla po lhůtě splatnosti již několik let, neboť tato pohledávka byla v době podání insolvenčního návrhu (dne 22. 10. 2010) mezi účastníky sporná a jako sporná byla deklarována i v Dohodě o narovnání ze dne 8. 3. 2011. Argumentace žalovaného, že na základě zveřejnění zahájení insolvenčního řízení ve věci dlužníka – žalobce se nepřihlásil žádný věřitel, se jeví soudu ve vztahu k posouzení negativního dopadu na dobré jméno žalobce v obchodních kruzích (neboli rozsahu nemajetkové újmy) jako irelevantní, neboť podstatou neoprávněného zásahu do dobré pověsti žalobce bylo v daném případě zveřejnění nepravdivých informací o jeho závazcích a o zahájení insolvenčního řízení. Soud na základě uvedeného dospěl k závěru, že je namístě vedle morálního zadostiučinění přiznat žalobci i peněžité zadostiučinění, přičemž částku 1,000.000 Kč s ohledem na okolnosti případu považuje za přiměřenou. V závěru svého rozhodnutí soud ještě odůvodnil výrok o nákladech řízení, a to poukazem na ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ust. § 142 odst. 3 o. s. ř., neboť výše přiznaného zadostiučinění v penězích záležela na úvaze soudu.

Proti rozsudku soudu prvního stupně, v celém jeho rozsahu, podal žalovaný odvolání s důvody dle § 205 odst. 2 písm. a/ – e/ a g/ o. s. ř. Jako nesprávná shledal zjištění a úvahy soudu prvního stupně, z nichž soud dovodil, že poskytnutí morálního zadostiučinění v tomto případě není dostatečné. Jak uvedl, nemá podklad zjištění soudu, že by zahájení insolvenčního řízení na žalobce bylo opakovaně zveřejněno v Hospodářských novinách, Mladé frontě DNES, Lidových novinách – toto netvrdil ani žalobce ve své žalobě, oporu ve výslechu svědka Vlasáka nemá ani údajné zjištění, že banka zařadila žalobce do „rizikového sledování“ - z výslechu jen plyne, že banka měla dále insolvenční řízení sledovat a že jiné kroky vůči žalobci nepodnikla. Obecná a neurčitá tvrzení, obsažená v účastnické výpovědi pana Horňáka, též nemohou být oporou pro závěry o závažnějším dopadu podání insolvenčního návrhu na činnost a pověst žalobce a větším rozsahu tvrzené újmy žalobce. Shrnul, že soud prvního stupně mu uložil povinnost k úhradě 1 mil. Kč na základě jen bagatelních důkazů a neprokázaných tvrzení, přiznaná výše zadostiučinění se tak jeví jako zcela nepřiměřená a v rozporu s reparační i sankční funkcí zadostiučinění. Již s ohledem na délku zásahu v rozsahu 5 dnů žalovaný navrhl závěrem, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu co do peněžitého zadostiučinění zamítne a žalovanému přizná náhradu nákladů řízení.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací, jenž s ohledem na čl. II. bod 2. zákona č. 293/2013 Sb. postupoval dle o. s. ř. - občanského soudního řádu, zák. č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů a účinném do 31. 12. 2013, podle § 212 a násl. o. s. ř. přezkoumal k odvolání žalovaného rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu a poté, co zčásti opakoval dokazování již ve spise založenými listinami k dopadu podaného insolvenčního návrhu žalovaného na podnikání žalobce, jak k tomu dále, dospěl k závěru, že odvolání žalovaného je zčásti důvodné.

Předně je třeba uvést, že odvolací soud vyšel plně ze zjištění soudu prvního stupně, jak byla již jím i hodnocena v předchozím rozhodnutí ze dne 15. ledna 2014 č. j. 3 Cmo 246/2013-248, na jehož hodnocení a přijaté právní závěry zde proto zcela odkazuje. Lze proto již jen shrnout, že žalobce v řízení prokázal, že podaný insolvenční návrh byl návrhem šikanózním a že žalobci ve smyslu ust. § 147 odst. 1 IZ vzniklo proti žalovanému právo na náhradu mu vzniklé nemajetkové újmy, kterou spatřoval v poškození své dobré pověsti. Úprava odpovědnosti za zásah do dobré pověsti právnické osoby byla (v době rozhodování soudu prvního stupně) upravena v ust. § 19b odst. 2 a 3 obč. zák., s tím, že osoba dotčená neoprávněným zásahem do své dobré pověsti se může domáhat zadostiučinění jak v morální formě, tak v penězích. V řízení bylo podle odvolacího soudu bezpečně prokázáno, že v důsledku podání insolvenčního návrhu a zveřejnění informace o zahájení insolvenčního řízení došlo k neoprávněnému zásahu do dobré pověsti žalobce a že žalobci vznikla újma, spočívající ve snížení jeho vážnosti u jeho obchodních partnerů a veřejnosti jako takové. Pravomocným rozhodnutím bylo již rozhodnuto o přiznání žalobcem uplatněného nároku na poskytnutí morálního zadostiučinění ve formě omluvy a nebylo sporné, že žalovaný v daném rozsahu již rozhodnutí splnil a omluvu zveřejnil. Předmětem sporu a tohoto odvolacího řízení tak zůstal žalobcem uplatněný nárok na poskytnutí zadostiučinění v penězích, jemuž – jak z výše provedené rekapitulace plyne – soud prvního stupně vyhověl v rozsahu zaplacení částky 1 mil. Kč.

Nárokem, jenž je podle § § 19b odst. 2 a 3 obč. zák. dán právnické osobě, do jejíž dobré pověsti bylo zasaženo, je mj. právo na poskytnutí zadostiučinění, jež může být poskytnuto ve formě peněžní i nepeněžní, jeho přiznání pak předpokládá vznik újmy – a to výlučně újmy nehmotné. Jak vyplývá z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. června 2005 sp. zn. 32 Odo 1318/2004 (byť pro věc nekalé soutěže, což však není z hlediska přijatých zásad rozhodné) přiměřené zadostiučinění je nárokem satisfakčním, který slouží k reparaci nemateriální újmy a má proto v podstatě objektivní charakter. Materiální a subjektivní hlediska mají při poskytování zadostiučinění pouze podružný, popřípadě zanedbatelný význam (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2002, sp. zn. 29 Odo 652/2001, uveřejněný v časopise Právo a podnikání, v čísle 2/2003, na str. 29). K tomu, aby soud mohl přiznat právo na přiměřené zadostiučinění v penězích, musí být zde jako nepochybné zjištěno, že oprávněný utrpěl v souvislosti se závadným jednáním nemajetkovou újmu, a to v takovém rozsahu nebo takového druhu, že nepostačuje její vyrovnání přiměřeným zadostiučiněním v nepeněžité formě. Teprve poté lze posuzovat, jaká částka, požadovaná k zaplacení jako zadostiučinění, je přiměřená k vyrovnání vzniklé nemateriální újmy. I když účelem zadostiučinění je vyrovnání nemajetkové újmy, nelze odhlédnout i od toho, že přiměřené zadostiučinění v penězích nejčastěji přichází v úvahu v případě, kdy zásah do nemateriální sféry dotčeného soutěžitele může způsobit ztráty také v jeho majetkové sféře a nelze předpokládat, že nepeněžitá satisfakce (např. omluva) tuto ztrátu vyrovná (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. října 2008, sp. zn. 32 Cdo 4661/2007).

V posuzovaném případě podle názoru odvolacího soudu ve shodě se soudem prvního stupně byl prokázán vznik nemateriální újmy žalobce v důsledku popsaného jednání žalovaného, jež spočívala ve snížení dobré pověsti žalobce u veřejnosti a zejména u jeho zákazníků a partnerů, včetně finančních institucí. Vzniklý stav, kdy byla nastolena možnost vedení insolvenčního řízení se žalobcem, a tedy spojeno s ním možné riziko neplnění převzatých závazků, se nutně projevil ve snížení pozice žalobce na trhu a celkově ve snížení hodnoty jeho dobrého jména ve veřejnosti. Uvedené lze vzít za prokázané již jen ze samotné skutečnosti zveřejnění informace o podání insolvenčního návrhu, neboť takový důsledek lze s touto informací bezpochyby již obecně v dojmu veřejnosti spojovat.

Jak zjistil odvolací soud z obsahu tiskových zpráv, jež byly předloženy žalobcem již v řízení před soudem prvního stupně, informace o podání insolvenčního návrhu byla zveřejněna agenturou MEDIAFAX a publikována na internetovém serveru kurzy.cz dne 24. 10. 2010 (s titulkem: *Insolvenční návrh na PSJ je neoprávněný a šikanozní, tvrdí firma*), přičemž zpráva obsahuje jak informaci o žalovaném a jeho tvrzené pohledávce, tak i o dalších uváděných věřitelích (Správa sociálního zabezpečení, finanční úřad), jakož i reakci společnosti žalobce. Obdobné informace pak přinesly 25. 10. 2010 celostátní tiskoviny (Hospodářské noviny: *PSJ je v insolvenčním řízení, vedení společnosti to odmítá*, Mladá fronta DNES – Vysočina: *Soud: Insolvenční řízení s PSJ. Podle firmy není důvod*, Lidové noviny, rubrika Krátce: *Stavební PSJ je v insolvenčním řízení*, DENÍK: *Stavební firma PSJ je v insolvenčním řízení*), 26. 10. 2010 byly zveřejněny první informace o odmítnutí návrhu (server i-vysocina.cz a shodně Sedmička pod titulkem: *Jihlavská stavební firma PSJ ustála insolvenční řízení*), informace o ukončení insolvenčního řízení dne 27. 10. 2010 pak byly zveřejněny v celostátních denících (MF DNES – Vysočina: *Soud zamítl insolvenční návrh na PSJ*, Hospodářské noviny: *Soud zamítl návrh na insolvenci PSJ*, server Stavebni-forum.cz: *Soud zamítl insolvenční návrh na stavební společnost PSJ*). Odvolací soud dále z předložených výtisků části výročních zpráv žalobce za r. 2010, 2011, 2012 (části Ekonomické ukazatele, Slovo předsedy představenstva) zjistil, že v r. 2010 dosáhl žalobce 26,2 % nárůst obratu oproti r. 2009, v r. 2011 podle objemových ukazatelů dosáhl žalobce nejlepšího výsledku v historii – 68 % nárůst obratu oproti předchozímu roku, v roce 2012 přes útlum realitního trhu společnost žalobce zaznamenala příznivé hospodářské výsledky – 2 % nárůst obratu oproti předchozímu roku, dále zjistil, že případný dopad podaného insolvenčního návrhu není zde nikde zmiňován. Odvolací soud dále zjistil, že žalovaný zveřejnil svou omluvu žalobci podle rozhodnutí soudu v Hospodářských novinách dne 20. 2. 2014.

Z uvedených zjištění, jež doplňují již soudem prvního stupně v tomto směru učiněná zjištění, na něž odvolací soud zde dále odkazuje, odvolací soud uzavřel, že informace o podaném návrhu žalovaného, včetně tvrzení o dalších věřitelích, byla publikována opakovaně v celostátních i regionálních denících, v tištěném i internetovém zpravodajství, a je nepochybné, že ovlivnila veřejnost v jejím mínění o žalobci, stejně tak mínění zákazníků i obchodních partnerů žalobce ohledně jeho serióznosti, a zasáhla tak do dobré pověsti žalobce a tuto snížila. Vzniklý stav zpochybnění spolehlivosti žalobce co do plnění jeho závazků a nejistoty ohledně jeho dalšího působení, byť jen krátkodobý, odůvodňuje závěr, že k vyrovnání nemajetkové újmy žalobce nepostačuje přiznané morální zadostiučinění zveřejněním omluvy (jak již byla tato povinnost žalovanému uložena) a že je na místě uložit žalovanému zaplatit i peněžité zadostiučinění. V tomto se odvolací soud ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, jím přiznanou částku zadostiučinění 1 mil. Kč však shledal jako nepřiměřenou vzniklé újmě.

Odvolací soud má za to, že žalobce včasnou reakcí na podaný návrh zčásti negativní dopad informace o zahájení insolvenčního řízení eliminoval (informace o podaném návrhu byla totiž doprovázena odmítavým stanoviskem žalobce), lze též poukázat na skutečnost, že v obdobném rozsahu, jak byla zveřejněna zpráva o zahájení insolvenčního řízení, byla zveřejněna vzápětí (po 2 - 3 dnech) i zpráva o odmítnutí návrhu soudem. Z informací o podnikání žalobce v rozhodném období a období následném, jak je sám žalobce zveřejnil v rámci svých výročních zpráv, pak neplyne, že by žalobce v jeho podnikání uvedená okolnost (dopad podaného insolvenčního návrhu) podstatněji ovlivnila (alespoň natolik, aby byla v dokumentu zmíněna). To vše spolu s časově krátkým obdobím zpochybnění

spolehlivosti žalobce od podání návrhu do jeho odmítnutí soudem, okamžitým zveřejněním informace o nevyhovění insolvenčnímu návrhu a o ukončení insolvenčního řízení, s přihlédnutím k funkcím zadostiučinění, postavení účastníků (včetně specifického postavení žalovaného) pak vedlo odvolací soud k závěru, že nemajetkové újmě žalobce (při zohlednění morálního zadostiučinění, jehož realizaci je nutně třeba vzít v úvahu z hlediska pokrytí této újmy) je odpovídající dále zaplacení částky 150.000 Kč, jež se - s přihlédnutím k hlediskům, jež soud v takových případech bere v úvahu, a zjištěním soudu prvního stupně i odvolacího soudu - jeví jako přiměřená satisfakce. Odvolací soud z uvedených důvodů podle § 219 o. s. ř. proto odvoláním napadený rozsudek ve výroku I. jako věcně správný potvrdil v rozsahu zaplacení 150.000 Kč, ve zbývající části rozsudek podle § 220 odst. 1 o. s. ř. změnil a žalobu v tomto rozsahu zamítl.

Vzhledem ke změně rozhodnutí (§ 224 odst. 2 o. s. ř.) rozhodoval odvolací soud nově i o náhradě nákladů řízení. Vyšel z toho, že žalobce vzhledem k úpravě § 142 odst. 3 o. s. ř. je třeba pokládat za plně úspěšného ohledně obou nároků (poskytnutí omluvy a peněžitého zadostiučinění), má tedy podle § 142 odst. 3, § 137 o. s. ř. právo na náhradu vzniklých nákladů řízení. Při propočtu odměny advokáta za zastupování odvolací soud užil advokátní tarif - vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění účinném v době realizace úkonů právní služby (§ 11 vyhlášky) se sazbou (jak dle § 6 vyhlášky) mimosmluvní odměny podle § 7 (základem zde byl přiznaný rozsah peněžitého zadostiučinění 150.000 Kč) a § 9 odst. 1 (za poskytnutí omluvy) vyhlášky, s úpravou spojení odměn dle § 12 odst. 3 vyhlášky, i zde vždy ve znění, platném v době realizace úkonu, s paušálními náhradami dle § 13 odst. 3 vyhlášky (300 Kč za úkon). Odvolací soud přitom při posouzení důvodnosti úkonů právní služby vycházel ze zásady, obsažené v § 142 odst. 1 o. s. ř., tj. že šlo o úkony nutné k uplatnění práv, a dovodil, že žalobce za řízení před soudem prvního stupně má právo na náhradu nákladů, jež sestávají z uhrazeného soudního poplatku ve výši 7.000 Kč (tj. 6.000 Kč za návrh na zaplacení 150.000 Kč a 1.000 Kč za návrh na poskytnutí omluvy), odměny advokáta za 6 úkonů právní služby, učiněných do 31. 12. 2012 (změny tarifu) po 7.600 Kč za jeden úkon (7.100 Kč s ½ z 1.000 Kč), tj. za převzetí věci a podání žaloby ze dne 25. 1. 2011, podání soudu ze dne 4. 4., 12. 8., 17. 10. 2011, účast na jednání dne 6. 9. 2012, a poté za 4,5 úkonů právní služby, učiněných po 1. 1. 2013, po 8.600 Kč za úkon (součet 7.100 Kč a 1.500 Kč), tj. za účast na jednání dne 28. 1. 2013 v rozsahu přesahujícím 2 hod., odvolání do nákladů z 13. 3. 2013 (1/2 úkon), podání z 5. 4. 2013 a účast na jednání dne 15. 1. 2014, a 1 úkon po 7.100 Kč (účast na jednání dne 27. 6. 2014 již jen o peněžitém zadostiučinění), celkem 12 paušálních náhrad po 300 Kč, což s DPH 21 % (19.950 Kč) odpovídá částce 121.950 Kč.

O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 137, § 142 odst. 3 o. s. ř. a i v tomto řízení plně úspěšnému žalobci byla přiznána náhrada nákladů tohoto řízení, sestávající z odměny advokáta za 1 úkon právní služby ve výši 7.100 Kč podle § 7, 8 odst. 1 advokátního tarifu - vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění platném v době jeho realizace) a z režijní náhrady 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, vše se zvýšením o 21 % DPH (1.554 Kč), tj. částka 8.954 Kč. Platební místo náhrady nákladů řízení je určeno podle § 149 o. s. ř.

Poučení: Dovolání proti tomuto rozhodnutí lze podat za podmínek § 237 o. s. ř. ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat jeho splnění v exekučním řízení.

V Praze dne 20. května 2015

JUDr. Jiří M a c e k , v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Eva Husáková